

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
імені Данила Галицького

Факультет післядипломної освіти

Кафедра гігієни та профілактичної токсикології



ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова вченої ради ФПДО

ДЕКАНАТ  
ФАКУЛЬТЕТУ  
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ  
ОСВІТИ  
Декан

О.Є.Січкоріз

2015 р.

**РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА  
ПЕРЕДАТЕСТАЦІЙНОГО ЦИКЛУ  
З ФАХУ "ГІГІЕНА ДІТЕЙ І ПІДЛІТКІВ"**

Кількість навчальних годин: лекцій - 20, семінарські заняття - 30,  
практичні заняття - 42, самостійна робота - 46,  
додаткові програми - 18. Разом - 156 годин.  
Кредити ECTS - 5,2

Робоча навчальна програма  
обговорена на методичному  
засіданні кафедри

Затверджено на методичній  
комісії факультету  
післядипломної освіти



Протокол №

Від « 17 »

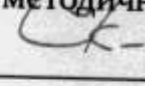
2015 р.

Протокол № 8  
від « 26 » листопада 2015 р.

Завідувач кафедри, професор

  
Б.П.Кузьмінов

Голова методичної комісії ФПДО

  
О.Є.Січкоріз

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ  
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
імені ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО  
ФАКУЛЬТЕТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ  
КАФЕДРА ГІГІЄНИ ТА ПРОФІЛАКТИЧНОЇ ТОКСИКОЛОГІЇ**

**ЗАТВЕРДЖУЮ**

Голова Вченої ради ФПДО

Декан \_\_\_\_\_ доц. О.Є. Січкоріз

«\_\_\_» \_\_\_\_\_ 2015 р.

**РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА  
передатестаційного циклу «Гігієна дітей та підлітків»**

( розроблена на підставі «Навчального плану та програми передатестаційного циклу зі спеціальності «Гігієна дітей та підлітків», затверджених Міністерством охорони здоров'я України 2013 р.)

Укладач - доцент В.М. Томків

Кількість навчальних годин на кафедрі: лекції - 20 год., практичні заняття - 42 год., семінарські заняття - 30 год.

Додаткові програми – 18 годин. Разом 156 годин ( в тому числі самостійна робота – 46 год.)  
Кредити ECTS – 5,2

Робоча навчальна програма  
обговорена та схвалена  
на засіданні кафедри гігієни та  
профілактичної токсикології  
«\_\_\_» \_\_\_\_\_ 2015 р., протокол №

Зав. кафедри проф. Б.П. Кузьмін

Затверджено на  
методичній комісії факультету  
післядипломної освіти  
«\_\_\_» \_\_\_\_\_ 2015 р., протокол №

Голова МК ФПДО доц. О.Є. Січкоріз

## 1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Передатестаційний цикл із гігієни дітей і підлітків проводиться з метою поглиблення й удосконалення професійних знань, умінь і навиків лікарів гігієністів територіальних управлінь і лабораторних центрів Держсанепідслужби, а також з метою надання допомоги слухачам у підготовці до атестації, визначення рівня їх теоретичної і практичної підготовки відповідно до вимог “Кваліфікаційної характеристики фахівця за спеціальністю “Гігієна дітей і підлітків” другої, першої та вищої категорії.

Робочу навчальну програму укладено на основі “Навчального плану та програми передатестаційного циклу зі спеціальності “Гігієна дітей та підлітків”, затверджених МОЗ України 2013 р., і побудовано за принципом створення окремих навчальних блоків (курсів), кожний з яких є одним з розділів програми. Навчальний план передатестаційного циклу містить 10 курсів (розділів). Кожний курс являє собою закінчену частину навчальної програми з чітко визначеною метою і конкретним обсягом теоретичної та практичної інформації, вміщеної в одній або декількох темах лекційних, семінарських і практичних занять. Окремі теми складаються з елементів, кожний елемент містить вузькопрофільну інформацію, конкретне теоретичне або практичне питання. Такий поділ сприяє більш повному засвоєнню матеріалу з основних розділів програми. За додатковими програмами проводяться заняття з суміжних дисциплін: медицини катастроф, клінічної імунології (проблем СНІДу), дитячих інфекційних хвороб та вірусних гепатитів.

Для перевірки знань слухачів здійснюється базовий і заключний комп’ютерний контроль з використанням спеціальної програми, ліцензованої МОЗ України, а також рубіжний контроль засвоєння кожного курсу( розділу). Вивчення усіх курсів завершується заключним іспитом.

Слухачі, які успішно склали іспит отримують свідоцтва встановленого зразка з рекомендацією про присвоєння відповідної кваліфікаційної категорії.

## 2. РОБОЧИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН ПЕРЕДАТЕСТАЦІЙНОГО ЦИКЛУ “ГІГІЄНА ДІТЕЙ І ПІДЛІТКІВ”

Термін навчання – 1 місяць  
Кількість навчальних годин – 156

Код курсу	Назва курсу (розділу)	Кількість навчальних годин				
		Лекції	Семінари	Практичні заняття	Самостійна робота	Разом
1	Зміст і завдання санепідслужби з розділу “Гігієна дітей і підлітків”	2	4	4	4	14
2	Ріст, розвиток і стан здоров'я дітей та підлітків	4	2	4	4	14
3	Гігієнічні основи навчально-виховного процесу в навчально-виховних закладах для дітей та підлітків	4	2	8	8	22
4	Гігієна трудового виховання, навчання та професійної освіти дітей та підлітків	2	4	4	4	14
5	Гігієна фізичного виховання дітей та підлітків	2	2	4	4	12
6	Гігієна харчування дітей та підлітків	4	2	4	4	14
7	Гігієнічні вимоги до планування, благоустрою та обладнання дитячих та підліткових закладів та предметів дитячого вжитку	2	2	8	8	20
8	Гігієна позашкільних закладів	-	3	2	-	5
9	Гігієна оздоровчих закладів для дітей та підлітків	-	2	4	4	10
10	Запобіжний санітарний нагляд	-	3	-	2	5
	ІСПИТ	-	4	-	-	4
	РАЗОМ	20	30	42	42	134
	Додаткові програми					
11	Медична інформатика					6
12.01	Медицина катастроф				2	8
12.02	Клінічна імунологія (СНІД)				1	4
	Дитячі інфекційні хвороби (проблеми гепатитів)				1	4
	РАЗОМ				4	22
	ВСЬОГО за цикл	20	30	42	46	156

### 3. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ ПЕРЕДАТЕСТАЦІЙНОГО ЦИКЛУ “ГІГІЕНА ДІТЕЙ І ПІДЛІТКІВ”

№ з/п	Назва теми	К-сть год.	Лектор
1	2	3	4
<b>Розділ I. Зміст і завдання санепідслужби з розділу “Гігієна дітей і підлітків”</b>			
1	Організаційно-правові та організаційно-методичні основи роботи СЕС з розділу гігієни дітей і підлітків	2	доц. Томків В.М.
<b>Розділ II. Ріст, розвиток і стан здоров'я дітей і підлітків</b>			
2	Основні тенденції в стані здоров'я підростаючого покоління	2	доц. Томків В.М.
3	Основні закономірності росту і розвитку організму дитини	2	доц. Томків В.М.
<b>Розділ III. Гігієнічні основи навчально-виховного процесу в навчально-виховних закладах для дітей та підлітків</b>			
4	Гігієнічна оцінка навчального процесу в зв'язку з реформуванням освіти та використанням комп'ютерної техніки	2	доц. Томків В.М.
5	Гігієнічні принципи побудови режиму дня для дітей різного віку	2	доц. Томків В.М.
<b>Розділ IV. Гігієна трудового виховання, навчання та професійної освіти дітей та підлітків</b>			
6	Особливості організації трудового навчання та професійної орієнтації учнів, їх гігієнічна оцінка	2	доц. Томків В.М.
<b>Розділ V. Гігієна фізичного виховання дітей та підлітків</b>			
7	Фізичне виховання підростаючого покоління: актуальні проблеми, вивчення та оцінка	2	доц. Томків В.М.
<b>Розділ VI. Гігієна харчування дітей і підлітків</b>			
8	Харчування дітей і підлітків: сучасні проблеми та вимоги	2	доц. Томків В.М.
9	Захворювання дітей пов'язані з впливом аліментарного фактора	2	доц. Томків В.М.
<b>Розділ VII. Гігієнічні вимоги до планування, благоустрою та обладнання дитячих та підліткових закладів та предметів дитячого вжитку</b>			
10	Гігієнічна оцінка планування, благоустрою та обладнання дитячих та підліткових закладів і предметів дитячого вжитку	2	доц. Томків В.М.
		Разом	20

У тому числі: доц. Томків В.М. – 20 год.

### 4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ ПЕРЕДАТЕСТАЦІЙНОГО ЦИКЛУ “ГІГІЕНА ДІТЕЙ І ПІДЛІТКІВ”

№ з/п	Назва теми	К-сть год.	Вид семінару
1	2	3	4
<b>Розділ I. Зміст і завдання санепідслужби з розділу “Гігієна дітей і підлітків”</b>			
1	Особливості планування, форми та методи роботи, правові основи діяльності лікаря з гігієни дітей і підлітків	4	Семінар-конференція
<b>Розділ II. Ріст, розвиток і стан здоров'я дітей і підлітків</b>			
2	Аналіз захворюваності та фізичного розвитку дітей і підлітків	2	Семінар-конференція
<b>Розділ III. Гігієнічні основи навчально-виховного процесу в навчально-виховних закладах для дітей та підлітків</b>			
3	Гігієнічні вимоги до організації навчального процесу в сучасній школі	2	Семінар-конференція
<b>Розділ IV. Гігієна трудового виховання, навчання та професійної освіти дітей та підлітків</b>			
4	Санітарно-гігієнічна оцінка стану трудового навчання дітей і підлітків	4	Семінар-конференція
<b>Розділ V. Гігієна фізичного виховання дітей та підлітків</b>			
5	Санітарно-гігієнічна оцінка стану фізичного виховання дітей і підлітків	2	Семінар-конференція
<b>Розділ VI. Гігієна харчування дітей і підлітків</b>			
6	Методи вивчення й оцінки харчування в організованих дитячих установах	2	Семінар-конференція
<b>Розділ VII. Гігієнічні вимоги до планування, благоустрою та обладнання дитячих та підліткових закладів та предметів дитячого вжитку</b>			

7	Гігієнічні вимоги до планування навчально-виховних заходів для дітей і конференція підлітків	2	Семинар-
<b>Розділ VIII. Гігієна позашкільних закладів</b>			
8	Зміст роботи лікаря з гігієни дітей та підлітків по контролю за позашкільними навчальними закладами	3	Семинар-конференція
<b>Розділ IX. Гігієна оздоровчих закладів для дітей та підлітків</b>			
9	Вивчення та оцінка ефективності роботи дитячих оздоровчих установ і готовності їх до прийому дітей	2	Семинар-конференція
<b>Розділ X. Запобіжний санітарний нагляд</b>			
10	Принципи запобіжного санітарного нагляду за дошкільними закладами та школами	3	Семинар-конференція
	Іспит	4	
Разом		30	

## 5. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ПЕРЕДАТЕСТАЦІЙНОГО ЦИКЛУ “ГІГІЄНА ДІТЕЙ І ПІДЛІТКІВ”

№ з/п	Назва теми	К-сть год.	Місце проведення заняття
1	2	3	4
<b>Розділ I. Зміст і завдання санепідслужби з розділу “Гігієна дітей і підлітків”</b>			
1	Організаційно-правові основи діяльності, організаційно-методична робота, планування та звітність відділення гігієни дітей і підлітків	4	Кафедра
<b>Розділ II. Ріст, розвиток і стан здоров'я дітей і підлітків</b>			
2	Методи дослідження й оцінки здоров'я та фізичного розвитку дітей і підлітків	2	Кафедра
3	Екологічні фактори та здоров'я дітей і підлітків. Виявлення та оцінка причинно-наслідкових зв'язків між станом довкілля та здоров'ям дитячого населення	2	Кафедра
<b>Розділ III. Гігієнічні основи навчально-виховного процесу в навчально-виховних закладах для дітей та підлітків</b>			
4	Особливості та підходи до гігієнічної оцінки навчального процесу в сучасних умовах	2	Кафедра
5	Гігієнічна оцінка навчально-виховного процесу в закладах освіти нового типу	2	Кафедра
6	Гігієнічні вимоги до організацій навчання з використанням комп'ютерної техніки	2	Кафедра
7	Фізіолого-гігієнічні аспекти оцінки зору і опорно-рухового апарату дітей і підлітків	2	Кафедра
<b>Розділ IV. Гігієна трудового виховання, навчання та професійної освіти дітей та підлітків</b>			
8	Методи санітарно-гігієнічної оцінки трудового навчання дітей і підлітків	4	Кафедра
<b>Розділ V. Гігієна фізичного виховання дітей та підлітків</b>			
9	Методи санітарно-гігієнічної оцінки стану фізичного виховання дітей і підлітків	2	Кафедра
10	Загартування підростаючого покоління та шляхи його оптимізації	2	Кафедра
<b>Розділ VI. Гігієна харчування дітей і підлітків</b>			
11	Санітарно-гігієнічний контроль за станом харчування дітей в організованих колективах	4	Кафедра
<b>Розділ VII. Гігієнічні вимоги до планування, благоустрою та обладнання дитячих та підліткових закладів та предметів дитячого вжитку</b>			
12	Санітарно-гігієнічний контроль повітряно-теплового режиму в приміщеннях закладів для дітей та підлітків	4	Кафедра
13	Санітарно-гігієнічний контроль за організацією світлового режиму приміщень дитячих закладів та організації питного водопостачання	4	Кафедра
<b>Розділ VIII. Гігієна позашкільних і оздоровчих установ</b>			
14	Санітарно-гігієнічний контроль за організацією режиму дня в	2	6 Кафедра

позашкільних навчальних закладах

**Розділ ІХ. Гігієна оздоровчих закладів для дітей та підлітків**

15	Санітарно-гігієнічний контроль за організацією харчування, фізичного і трудового виховання в оздоровчих закладах	2	Кафедра
16	Роль лікаря з гігієни дітей і підлітків в роботі комісії з оцінки готовності закладів до оздоровчої компанії	2	Кафедра

Разом 42

**6. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ДЛЯ СЛУХАЧІВ ПЕРЕДАТЕСТАЦІЙНОГО ЦИКЛУ “ГІГІЄНА ДІТЕЙ І ПІДЛІТКІВ”**

№ з/п	Назва теми	К-сть год.	Місце проведення заняття
1	2	3	4
<b>Розділ І. Зміст і завдання санепідслужби з розділу “Гігієна дітей і підлітків”</b>			
1	Організаційно-правові основи діяльності, організаційно-методична робота, планування та звітність відділення гігієни дітей і підлітків	4	Кафедра
<b>Розділ ІІ. Ріст, розвиток і стан здоров'я дітей і підлітків</b>			
2	Методи дослідження й оцінки здоров'я та фізичного розвитку дітей і підлітків	2	Кафедра
3	Екологічні фактори та здоров'я дітей і підлітків. Виявлення та оцінка причинно-наслідкових зв'язків між станом довкілля та здоров'ям дитячого населення	2	Кафедра
<b>Розділ ІІІ. Гігієнічні основи навчально-виховного процесу в навчально-виховних закладах для дітей та підлітків</b>			
4	Особливості та підходи до гігієнічної оцінки навчального процесу в сучасних умовах	2	Кафедра
5	Гігієнічна оцінка навчально-виховного процесу в закладах освіти нового типу	2	Кафедра
6	Гігієнічні вимоги до організацій навчання з використанням комп'ютерної техніки	2	Кафедра
7	Фізіолого-гігієнічні аспекти оцінки зору і опорно-рухового апарату дітей і підлітків	2	Кафедра
<b>Розділ ІV. Гігієна трудового виховання, навчання та професійної освіти дітей та підлітків</b>			
8	Методи санітарно-гігієнічної оцінки трудового навчання дітей і підлітків	4	Кафедра
<b>Розділ V. Гігієна фізичного виховання дітей та підлітків</b>			
9	Методи санітарно-гігієнічної оцінки стану фізичного виховання дітей і підлітків	2	Кафедра
10	Загартовування підростаючого покоління та шляхи його оптимізації	2	Кафедра
<b>Розділ VI. Гігієна харчування дітей і підлітків</b>			
11	Санітарно-гігієнічний контроль за станом харчування дітей в організованих колективах	4	Кафедра
<b>Розділ VII. Гігієнічні вимоги до планування, благоустрою та обладнання дитячих та підліткових закладів та предметів дитячого вжитку</b>			
12	Санітарно-гігієнічний контроль повітряно-теплового режиму в приміщеннях закладів для дітей та підлітків	4	Кафедра
13	Санітарно-гігієнічний контроль за організацією світлового режиму приміщень дитячих закладів та організації питного водопостачання	4	Кафедра
<b>Розділ ІХ. Гігієна оздоровчих закладів для дітей та підлітків</b>			
14	Санітарно-гігієнічний контроль за організацією харчування, фізичного і трудового виховання в оздоровчих закладах	2	Кафедра
15	Роль лікаря з гігієни дітей і підлітків в роботі комісії з оцінки готовності	2	Кафедра

закладів до оздоровчої компанії

### Розділ X. Запобіжний санітарний нагляд

16	Методика гігієнічної експертизи предметів дитячого обігу та вжитку. Підготовка висновку державної санітарно-епідеміологічної експертизи	2	Лаб. пром. токс.
----	--	---	------------------

Разом 42

## 6. КВАЛІФІКАЦІЙНА ХАРАКТЕРИСТИКА ФАХІВЦЯ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ ГІГІЄНА ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ

*Відповідно вимогам фаху лікар з гігієни дітей та підлітків повинен знати і вміти:*

### ЗАГАЛЬНІ ЗНАННЯ

- чинне законодавство з охорони здоров'я населення та нормативні документи, що регламентують діяльність органів управління та закладів охорони здоров'я;
- організацію Державної санітарно-епідеміологічної служби;
- санітарне законодавство;
- основи законодавства про освіту;
- міжнародні акти щодо прав дитини;
- зміст та завдання Держсанепідслужби в галузі гігієни дітей та підлітків;
- систему медичного обслуговування дитячого населення;
- гігієнічні, фізіологічні, лабораторні та інструментальні методи дослідження;
- критерії оцінки та показники стану здоров'я дітей;
- нормування хімічних, фізичних, біологічних факторів навколишнього середовища, різних видів діяльності, харчування та оптимально припустимих навантажень;
- методи контролю за станом об'єктів нагляду та здоров'ям дітей;
- основи медичної статистики;
- правила оформлення обліково-звітної медичної документації;
- передові інформаційні та ІНТЕРНЕТ - технології;
- сучасну наукову літературу та науково-практичну періодику за фахом, методи її аналізу та узагальнення;
- медико-профілактичні заходи в організованих колективах дітей та підлітків.

### ЗАГАЛЬНІ НАВИКИ

- аналізувати санітарно-епідеміологічну ситуацію в дитячих та підліткових закладах, а також показники стану здоров'я дітей;
- визначати пріоритетні фактори ризику для здоров'я дітей;
- проводити комплексне санітарно-гігієнічне обстеження дитячих та підліткових закладів;
- давати гігієнічну оцінку організації навчально-виховного процесу, харчування, обладнання, устаткування, матеріалів та предметів дитячого користування, об'єктів для дітей та підлітків;
- здійснювати запобіжний та поточний державний санітарний нагляд за дитячими та підлітковими закладами;
- планувати роботу та проводити аналіз її результатів;
- керувати роботою середнього медичного персоналу;
- вести обліково-звітну медичну документацію;
- активно поширювати медичні знання серед населення;
- постійно удосконалювати свій професійний рівень.

### ДОПОВНЕННЯ І ЗМІНИ ДО НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ І ПРОГРАМИ

За розпорядженням деканату в типовий навчальний план і програму передатестаційних циклів зі спеціальності "Гігієна дітей і підлітків" внесено наступні зміни:

- введено самостійну роботу слухачів та рівні 30 %.

Доповнення і зміни обговорені і затверджені на методичному засіданні кафедри "\_\_\_" \_\_\_\_\_ 200\_\_ р. (протокол № \_\_\_).

Зав. кафедри

проф. Б.П. Кузьмін

Доповнення і зміни обговорені і схвалені методичною комісією факультету післядипломної освіти "\_\_\_" \_\_\_\_\_ 200\_\_ р. (протокол № \_\_\_).

Голова МК ФПДО

доц. О.Є.Січкорі



## ЛІТЕРАТУРА

1. Указ Президента України «Про Положення про Державну санітарно-епідеміологічну службу України» (від 6 квітня 2011р. №400/2011 із змінами №85/2012 від 14.02.2012).
2. Гігієна дітей та підлітків. Еталони практичних навичок / Козярін І. П., Івахно О.П., Тарасова Н.М. та ін. – Київ: НМАПО, 2006. - 112с.
3. Гігієна дітей та підлітків. Навчально-методичний посібник керуючого типу. / Гребняк М.П., Козярін І.П., Гребняк В.П., Єрмаченко О.Б., Івахно О.П. – Донецьк: Норд-Прес, 2005. - 232с.
4. В.Р.Кучма Гигиена детей и подростков: Учебник. - М.: Медицина, 2001. – 384с
5. Гігієна та екологія. Підручник. / За ред. В.Г.Бардова. – Вінниця: Нова Книга, 2006. – 720с.
6. Гребняк Н.П. Валеологические основы летнего оздоровления детей. – Донецк: Норд-Пресс, 2006, - 281с.
7. Гребняк Н.П. Факторы риска для здоровья детского населения. – Донецк: Норд-Пресс, 2003. - 253с.
8. Епідеміологія з основами медичної паразитології: Підручник / за ред. Проф. К.М.Синяка, проф. В.М.Гіріна. – Київ: „Здоров’я”, 2001 - 632с.
9. Комунальна гігієна: Підручник для студ. Вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації (Є.Г.Гончарук, За ред. Є.Г.Гончарука – К.: Здоров’я, 2003 - 728с.
10. Коробчанский В.А., Воронцов М.П., Бардов В.Г. Гигиенические аспекты системогенеза профессиональной деятельности и профессиональной адаптации подростков. Харьков: Контраст, 2004. - 280с.
11. Лехан В.М. Система охорони здоров’я в Україні: Підсумки, проблеми, перспективи. – К.: Сфера, 2002. - 28с.
12. Лапач С.Н., Губенко А.В., Бабич П.Н. Статистические методы в медико-биологических исследованиях с использованием Excel. – Киев: Марион, 2000. - 320с
13. Медицинское образование в мире и в Украине. – Х.: ИПП «Контраст», 2005. - 464с.
14. Поташнюк І.В. Школа сприяння здоров’ю.: Теорія, практика, методи дослідження. – Рівне, Луцьк: Надвечір’я, 2006. - 140с.
15. Профілактична медицина.: Загальна гігієна з основа екології: підручник для студентів вищих навчальних закладів III-IV рівня акредитації лікарів-інтернів і курсантів. / І.І.Даценко, Р.Д.Габович. - 2-вид. перероб. і доп. – К.: Здоров’я, 2004. - 792с.
16. Руководство по детскому питанию / Под ред. В.А.Тутеляна, И.Я.Коня. – М.: Мед. информ. агенство, 2004. – 662с.
17. Вавилов Е.Д., Мамонтова Л.М., Остафьев В.Д., Данова С.Н. Применение статистических методов в эпидемиологическом анализе. – М.: Мед.-пресс-информ., 2004. - 112с.
18. Пилат Т.П., Кузьмина Л.П., Измеров Н.И. Детоксикационное питание / Под ред. Т.П.Пилат. – М.: «ГЭОТАР-Медиа», 2012. – 685с.
19. Закревский В.В. Генетически модифицированные источники пищи растительного происхождения. Руководство по санитарно-эпидемиологическому надзору. – СПб.: «Издательство «Диалект», 2006. – 152с.
20. Власов В.В. Введение в доказательную медицину / В.В.Власов. – М.: Медио-Сфера, 2011. – 392с.
21. Москаленко В.Ф. Біостатистика / В.Ф.Москаленко, О.П.Гульчій, Н.В.Голубчіков і співав. / За загальною редакцією чл. Кор. АМН України проф. В.Ф.Москаленко. – К.: Книга-плюс, 2009. – 184с.
22. Петри А. Наглядная медицинская статистика / А.Петри, К.Сэбин – Издательство М.: «ГЭОТАР-Медиа», 2010. – 168см.
23. Баранов А.А., Кучма В.Р., Сухарева Л.М. Оценка состояния здоровья детей. Новые подходы к профилактической работе в образовательных учреждениях: руководство для врачей. – М., 2007. – 340с.
24. Зубар Н.М. Основи фізіології та гігієни харчування: підручник. – К.: Центр навчальної літератури, 2010. – 336с.
25. Линчик О.В. Генофонд і здоров’я: спрямованість генетико-демографічних процесів в умовах депопуляції / О.В.Линчик, О.Г.Тимченко. – К., 2011. – 256с.
26. Сердюк А.М. Генофонд і здоров’я: іонізуюча радіація / А.М.Сердюк, О.І.Тимченко, О.В.Линчак, Ю.В.Бенедичук. – К., 2011. – 190с.
27. Правові питання професійної діяльності лікаря з спеціальності «Гігієна дітей та підлітків» / І.П.Козярін, О.П.Івахно, І.С.Сомова, Ю.В.Немцева, В.В.Чорна. – Вінниця: ДП «ДКФ», 2011. – 492с.
28. Коцур Н.І. Основи педіатрії і тижнячої гігієни: [навчальний посібник] / Н.І.Коцур. –

Переяслав-Хмельницький – Чернівці: Книги – ХХ1, 2008. – 632с.

29. Ушкварок Л.Б. Гігієнічні та лікувально-профілактичні основи медичної професійної орієнтації: навч.посіб. / Ушкварок Л.Б., Тимошенко Л.В., Попов О.І. – Х., 2011. – 44с.

30. Сергета І.В., Бардов В.Г. Організація вільного часу та здоров'я школярів. – Вінниця: РВВ., 1997. - 183с.

31. Сердюк А.М., Тимченко О.І., Гойда Н.Г. та ін. Генофонд і здоров'я населення: Методологія оцінки ризику від мутагенів довкілля, напрямки профілактики генетично обумовленої патології. – К.: ІГМЕ АМН України, 2003. - 191с.

32. Соціальна медицина та організація охорони здоров'я: Підручник / Під. заг. ред. Ю.В.Вороненка, В.Ф.Москаленка. – Тернопіль: Укрмедкнига. 2000. -680с.

33. Фізичний розвиток дітей різних регіонів України. Випуск 1., Міські школярі / Під. заг. ред. І.Р.Бариляка, Н.С.Польки. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2000.

**РЕЦЕНЗІЯ**  
**НА РОБОЧУ НАВЧАЛЬНУ ПРОГРАМУ**  
**ПЕРЕДАТЕСТАЦІЙНОГО ЦИКЛУ “ГІГІЄНА ДІТЕЙ І ПІДЛІТКІВ”**

Робоча навчальна програма складена на підставі “Навчального плану та програми передатестаційного циклу зі спеціальності “Гігієна дітей та підлітків”, затвердженого МОЗ України у 2013 р.

Запропонована тематика охоплює всі найважливіші питання гігієни дітей і підлітків і включає 20 годин лекцій, 30 годин семінарських, 42 години практичних занять та 42 години самостійної роботи з основних розділів гігієни дітей і підлітків.

Робоча навчальна програма передбачає також заняття з суміжних дисциплін: медицини катастроф – 8 годин, медичної інформатики та комп’ютерного контролю знань – 6 годин, клінічної імунології (Сніду) та дитячих інфекційних хвороб по 4 години.

Тематика занять відповідає вимогам навчального плану і програми передатестаційного циклу.

Робоча навчальна програма сприяє підвищенню кваліфікаційного рівня слухачів ПАЦ і може бути впроваджена в навчальний процес кафедри гігієни та профілактичної токсикології ЛНМУ ім. Данила Галицького.

Рецензент

Доцент кафедри загальної гігієни з екологією

Л.М. Кіцула